

Починско:	7.6.2022.
Број	
Пролог	
Предисп	

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног родитеља и име: Милосављевић (Саша) Марија

Датум и место рођења: 16.10.1988. године у Нишу

Основне студије

Универзитет: Универзитет у Нишу

Факултет: Филозофски факултет Ниш

Студијски програм: Србистика

Звање: Дипломирани филолог за српски језик

Година уписа: 2007.

Година завршетка: 2012.

Просечна оцена: 7,8

Магистарске студије

Универзитет: Универзитет у Нишу

Факултет: Филозофски факултет Ниш

Студијски програм: Мастер академске студије филологије (Модул за српски језик)

Звање: Мастер филолог (за српски језик)

Година уписа: 2012.

Година завршетка: 2014.

Просечна оцена: 9,38

Научна област: Српски језик

Наслов завршног рада: Придеви просторног односа

Докторске студије

Универзитет: Универзитет у Нишу

Факултет: Филозофски факултет Ниш

Студијски програм: Докторске студије филологије

Година уписа: 2015.

Остварен број ЕСПБ бодова: 120

Просечна оцена: 9,79

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације: Усвајање придева просторних односа код деце предшколског и школског узраста

Име и презиме ментора, звање: Мирјана Илић, ванредни професор

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна: 277

Број поглавља: 11

Број слика (шема, графикона): Нема

Број табела: 60 табела и 57 графикона

Број прилога: 3

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Милосављевић, Марија. 2018. Придеви просторних односа у српском језику. У: Биљана Мишић-Илић и Весна Лопичић (уред.). <i>Зборник радова са међународне конференције језик, књижевност, простор</i>. Ниш: Филозофски факултет, 521–534 (ISBN 978-86-7379-473-0, UDK 811.163.41'367.623, 811.163.41'37, COBISS.SR-ID 262242572)</p> <p><i>У раду Марија Милосављевић се бави спацијатном димензијом језика и то преко придева просторних значења. Предмет њеног истраживања је развој значењске структуре придева и усвајање те структуре. Истраживања показују да се конкретно просторно придевско значење лако израђује и дограђује различитим скалама апстрактних значењских могућности.</i></p>	M14
2	<p>Милосављевић, Марија. 2019. Разумевање одабраних придева просторних односа у српском језику. <i>Годишњак Педагошког факултета у Врању</i>, књига X, 2/2019. Врање: Педагошки факултет у Врању Универзитет у Нишу, 85–98 (ISSN 2466-3905; УДК 811.163.41'367.623, 811.163.41'37)</p> <p><i>У овом раду се показује да когнитивни развој прати развој семантичког опсега придева просторних односа, као и да постоју поступности у том развоју. Дете усваја прво они значења придева који су везани за физичку сферу, а тек потом апстрактна значења.</i></p>	
3	Кратак опис садржине (до 100 речи)	

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

ДА

Образложење

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Докторска дисертација Марије Милосављевић има 277 страница и подељена је у једанаест поглавља. То су: 1. Увод, 2. Теорије о усвајању језика, 3. Дечји речник, 4. Категорија простора, 5. Антонимија придева просторних односа, 6. Утицај узраста на врсту асоцијативних одговора, 7. Методолошке поставке, 8. Усвајање просторних и апстрактних значења придева, 9. Слободне асоцијације речи код деце на придева просторних односа, 10. Усвајање значења придевских супротности, 11. Закључак, и након тога следи списак литературе и прилози (анкете које су рађене са испитаницима). До 77. странице се дају теоријске и методолошке претпоставке и постављају хипотезе, наводе и теорије о усвајању језика, објашњава структура и развој дечјег речника, категорија простора и њено испољавање у језику, полисемантична структура придевских лексема, као и организација те структуре, метода слободних асоцијација. Од 77. странице се излажу етапе емпиријског истраживања са испитиваним групама деце и на крају сваке етапе у истраживању даје се анализа добијених резултата коју прати и статистичка анализа дата кроз табеле и графиконе. Две трећине рада, тј. 8.9. и 10. поглавље чине емпиријска истраживања и тумачење и анализа добијених резултата.

Семантичка категорија простора једна је од најразвијенијих семантичких категорија. Простор има материјалну егзистенцију и може се директно опазити чулима. Просторни односи уочљиви су у непосредном физичком окружењу детета и, као конкретни, први се усвајају. Због тога се сматра да деца већ на раном узрасту поседују знање о придевима просторних односа. Испитивано је каква је ситуација на предшколском узрасту, а онда је то упоређивано са резултатима на узорку деце основношколског узраста да би се видело какав се напредак остварује.

У развојној психолингвистици више пута је констатовано да конкретно-просторна значења и облици њиховог изражавања претходе (и структурно условљавају) многе апстрактније језичке садржаје и њихове облике. То је констатовано и у когнитивној лингвистици, у којој су питања анализе метафора и просторних конфигурација у семантици и синтакси једна од централних тема.

Искуство детета са догађајима који су му директно доступни у непосредном окружењу и који имају функцију у његовом животу има важну улогу у почетним фазама концептуалног и језичког развоја детета. Разумевање догађаја и њихових односа кључно је и за појаву језичких израза којима се они обележавају. Кандидат сматра да дете прво усваја конкретно значење, а тек касније, када обогати своје искуство, постаје способно и за разумевање апстрактног значења ових придева.

Испитивано је како се одвија процес усвајања антонима код деце. Димезиони придеви углавном се јављају у паровима контрарних антонима. Анализирани су придевски антоними како би било могуће

сагледати законитости стварања супротности међу члановима придевских антонимских парова. Релација антонимије, како су показала истраживања рађене методом вербалних асоцијација, представља једну од најјачих релација у ментолном лексикону. Проверавао је на ком ступњу развоја деца усвајају антониме задатих придева. Значај истраживања лежи у томе што је домен просторних значења један од основних когнитивних домена и што су полисемантичке структуре проучаване у оквирима антонимских парова. Емпиријско истраживање је обухватило више аспеката, чињенице добијене на овај начин сагледане су из оквира релевантних теоријских приступа, док су тумачена путем актуелне методолошке апаратуре.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Очекује се да ће на млађем узрасту већина значења бити везана за конкретан физички простор, а да ће се на старијем узрасту у већем броју јавити апстрактна значења. Такође, очекује се да су деца старијег узраста у већој мери усвојила антониме придева просторних односа у односу на децу млађег узраста. Када обогати своје искуство, дете је способно за разумевање апстрактног значења придева и за разумевање значења придевских супротности. Усвајање конкретних и апстрактних значења и усвајање значења антонима димензионих придева одвија се различито на различитим стадијумима. Полази се од претпоставке да апстрактно значење, као и значења придевских супротности нису апсолутно непозната млађој деци, али да су заступљенија код деце основношколског узраста. Непросторни домен и значење супротности постепено се усвајају током предшколског и школског узраста и постају све заступљенији у говору деце. Степен усвајања апстрактног домена и значења супротности димензионих придева разликује се по узрасту, али би његово присуство требало да је значајно и на млађем узрасту. На раном узрасту деца усвајају та значења, а на каснијем их обогаћују. Могуће је да је дете способно да препозна супротност, али није у стању да је изрази. Такође, постоји могућност да иако је супротност усвојена, због непознавања значења придева као подстицаја, дође до ситуације да дете да погрешне одговоре.

Претпоставке од којих се пошло су методолошки добро постављене, теоријске утемељене. Све ово је пратило и добро организовано емпиријско истраживање, што је на крају резултирало валидним чињеницама.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Проучавање менталног лексикона је од велике важности за разумевање лексичке организације како у српском језику, тако и у другим језицима. Развојна психоллингвистика је добра перспектива за сагледавање развоја семантичких структура лексема. Полисемантички опсег лексема се развија постепено и праћен је општим когнитивним развојем.

Оваква истраживања као што су развој спацијалих значења на примеру придевских лексема доводе до нових сазнања како у развијању когнитивних способности, тако и у разумевању организације и структуре менталног лексикона.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Докторска дисертација "Усвајање придева просторних односа код деце предшколског и школског узраста" представља прво синтетичко истраживање усвајања полисемантичких структура лексема спацијалних значења и то у антомским контрапозитивним паровима. Научна релевантност дисертације је у актуелности истраживаног питања у оквирима когнитивне семантике у контексту научних парадигми, методолошкој равнотежи између теоријског и емпиријског приступа, као и у релевантном вредновању података добијених током емпиријских истраживања.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Овако конципирана теза са јасно дефинисаним емпиријским истраживањем, циљевима и методама рад теоријски утемељена на савременим принципима језичког развоја могла би дати значајан допринос и пољу развоја значењске структуре речи, развоја антонимије, као и бољег познавања функционисања менталног лексикона.

КОМИСИЈА

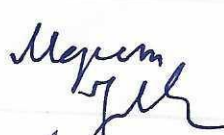

Број одлуке НСВ о именовању Комисије 8/18-01-003/22-026

Датум именовања Комисије 12. 4. 2022. године

Р. бр.

Име и презиме, звање

Потпис

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Др Марина Јањић, редовни професор Српски језик (Научна област) Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установу у којој је запослен)	Председник
2.	Др Мирјана Илић, ванредни професор Српски језик (Научна област) Филозофски факултет Универзитета у Нишу (Установу у којој је запослен)	Ментор
3.	Др Драгана Ратковић, научни саветник Српски језик (Научна област) Институт за српски језик у Београду (Установу у којој је запослен)	Члан

Датум и место: